

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE. — DOCTRINA. — JURISPRUDENȚĂ. — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, GEORGE MEITANI, G. G. DANIELOPOLU,
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

REVISTA APARE
JOIA ȘI DUMINECA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADELA SF. SPIRIDON, 3
TELEFON 41/57

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie

Dela 1 Iulie până la 1 Sept. revista nu apare

GR. G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani

Un număr vechiu 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei

Studentii plătesc pe jumătate *

Pentru străinătate se adaogă timbrul postal

SUMAR:

Despre confirmarea actelor anulabile, de d-l Petre A. Măinescu.
JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și justiție, secțiunea I: Ministerul de finanțe cu D. Dumitriu.*
Tribunalul județului Tecuci: Maranda Frâncu cu D. Boșș și alții.
Bibliografie.

Despre confirmarea actelor anulabile

Preșcripțiunea acțiunilor în nulitate sau în rescisiune

În legislația franceză vom găsi «Confirmarea» trecută în capitolul care tratează «Despre proba obligațiilor», este anevoe de justificat această așezare, căci deși actul confirmării poate servi ca probă oridecâteori e scris, însă el interesează mai mult fondul dreptului decât chestia de dovadă. După cum foarte judicios se exprimă în mult apreciată sa operă nemuritorul nostru jurisconsult d-l D. Alexandresco (cu toate că nu se poate număra printre nemuritorii Academiei!).

Legiuitorul nostru mai bine inspirat, a schimbat în mod logic, ordinea admisă de cel francez, urmând pe cel italian.

Totuş legiuitorul nostru nu a dus până la capăt această bună inspirație, întrucât, zăpăcindu-se, și astfel uitând de modificarea ce făcuse, recae în greșală, lăsând art. 1190 la capitolul probelor, unde se găsește și în codul francez.

Pentru o mai bună metodă, savantul profesor a adunat sub aceeaș rubrică ¹⁾ toate textele relative la confirmare, dându-le explicațiunea necesară la un loc. Găsim această sistematizare de neîntrecut.

1) Vezi D. Alexandresco, *Explicațiunea teoretică și practică a dreptului civil român*, tom. VII, ed. I, 1901.

În ce constă confirmarea?

Ea rezidă în faptul de a renunța la dreptul de a atacă un act contra căruia legea îți acordă acțiunea în anulare sau rescisiune ²⁾.

Confirmățiunea este un act unilateral, o manifestare de voință, pornită dela ael care aveă dreptul de a face să se pronunțe o nulitate, deci nu este o convențiune. Rezultă două consecințe din acest fapt: ¹ ea e definitivă, fără a mai fi nevoie de a fi acceptată de partea în folosul căreia s'a efectuat, iar partea care a făcut-o nu mai poate reveni asupra ei; ² actul care o constată nu are nevoie, dacă e sub semnătură privată, să fie făcut în mai multe exemplare, e de ajuns unul singur, dacă a fost dejă încredințat celeilalte părți ³⁾.

Trebuiește în treacăt să mai observăm că se impune a se deosebî confirmarea de renunțarea la un drept, căci deși confirmarea e o renunțare la un drept, însă nu orice renunțare la un drept e o confirmare. Am putea privi renunțarea ca speță, iar confirmarea ca gen, la fel cu recunoașterea unui drept, căci confirmarea

2) Legiuitorul zice *confirmare* sau *ratificare*, cu alte vorbe, sunt două cuvinte sinonime. Preferăm a întrebuiți singură expresiunea *confirmare*, după cum în mod aproape unanim e admisă de toți autorii, îndepărtând în acest chip orice confuziune. Vezi Planiol, II, p. 437; Laurent, XVIII, 560; Mourlon, II, p. 834; Demolombe, XXIX, 722 și XXXI, 205; T. Hue, VIII, 276; Aubry et Rau, IV, § 337, p. 261; Baudry, II, 1241; Pand. fr., *Oblig.*, I, 6440 urm.; D. Alexandresco, tom. VII, p. 42.

3) Vezi Laurent, XVIII, 563, 648; Baudry, II, 1241; Planiol, II, 1355, p. 413; Pand. fr., *Oblig.*, I, 6466, 6447, 6622; T. Hue, VIII, 273 (D-l D. Alexandresco, în tom. VII, notă, împărtășește ca și noi părerea lui Laurent, Baudry, etc., în cecece privește dublu exemplar, care n'ar fi necesar decât când actul confirmativ ar fi conceput în spiritul unei transacțiuni și ar atrage o obligațiune oarecare din partea creditorului.)

implică întotdeauna o recunoaștere, pe când recunoașterea nu atrage neapărat o confirmare.

Confirmarea se deosebește și de novațiune, căci novațiunea are de scop să nască o obligațiune nouă, care să înlocuiască pe cea anterioară.

Confirmarea nu dă loc la obligațiune nouă, ci validează numai pe cea veche, *confirmatio nit dat novi* (Vezi D. Alexandresco, t. VII, pg. 43).

Acestea spuse, vom cercetă sub formă succintă următoarele chestiuni interesând subiectul de care ne ocupăm în prezentul studiu: 1^o cari sunt nulitățile cari pot dispărea prin confirmare; 2^o la ce anume condițiuni confirmarea e supusă; 3^o cari sunt efectele confirmării.

*Despre nulitățile cari pot dispărea prin confirmare*⁴). Înainte de a vedea cari nulități sunt susceptibile de a dispărea prin confirmare, să notăm diversele categorii de nulități a actelor juridice:

1^o *Acte nule de plin drept*, pe care unii le deosebesc de actele inexistente⁵), subtilă distincțiune însă care, ca efecte, se contopesc anume fiind atinse de *nulități absolute*, și care pot fi invocate de oricine;

2^o *Acte anulabile*, care sunt supuse *nulităților relative* și care nu pot fi invocate decât de anumite persoane, determinate în mod limitativ de către lege.

Confirmarea e un act care are ca scop stingerea viciului de care e atinsă obligațiunea, și cum obligațiunile provenite din acte inexistente și nule de plin drept, nu produc nici un efect, deci ne găsim în fața neantului care nu poate fi confirmat în baza adagiului *quod nullum est confirmari nequit*.

În codul italian, avem text formal în această privință, art. 1310.

În codul japonez, promulgat la 28 Aprilie 1896, art. 119. În acest text se adaugă însă că decăteori părțile care au confirmat actul inexistent cunoșteau nulitatea de care el eră isbit, ele se consideră că au făcut un act nou.

În codul german, în art. 141, găsim: «Dacă actul nul e confirmat de autorul său, confirmarea trebuie să fie considerată ca un act juridic nou».

Iar tot acelaș cod, în art. 144, vorbește de confirmarea unui act anulabil.

Conform acestui text, confirmarea n'are nevoie de a îndeplini formele cerute pentru actul juridic care se confirmă.

4) Pentru acei ce vor să aprofundeze această chestiune importantă, le putem recomanda o lucrare foarte interesantă a eruditului nostru confrate, dl Ion Th. Trifonescu, teză de doctorat în drept la Universitatea din Paris, purtând titlul *De la confirmation des actes nuls*, edit. 1911. Paris, Jouve et C-ie.

5) Vezi Henri Capitand, *Introduction à l'étude du droit civil*, III, ed. 1912.

Cu toate că noi nu avem un text la fel în această privință, totuș acest principiu este admis la noi (Cas. rom., Bulet. s. I, 1896; *Cr. judiciar* din 1896, No. 38. Vezi D. Alexandresco, t. VII, p. 44, notă).

Legea noastră nu admite decât o singură derogare, anume aceea prevăzută în art. 1167, § ultim, referitor la donațiune.

Deasemenea, nu pot fi confirmate: obligațiunile lipsite cu totul de consimțământ, de obiect sau de obiect licit; obligațiunile fără cauză sau având o cauză ilicită; convențiunile contra bunelor moravuri, spre pildă, pactele asupra unei succesiuni viitoare (Toullier D., IV, partea II, 516; Larombière, IV, art. 1328, No. 20, susțin că confirmarea să poată avea loc în urma deschiderii moștenirii, aceasta e inadmisibil, majoritatea autorilor votează contra).

Obligațiunile naturale (acî se poate confirma tacitamente, iar nu expres, de oarece plătind o datorie naturaliter, obligațiunea nu e atinsă de un viciu care s'o facă nulă și deci nu se poate confirma o obligațiune neviciată).

Nulitățile de ordine publică perpetuă (ex: a deveni proprietarul unui imobil constituit anticreză, prin simplul fapt că nu s'a achitat datoria la timp, fiind izbită de o nulitate de ordine publică perpetuă și deci nesusceptibilă de a fi confirmată), asemenea substituțiile fideicomisare, liberalitățile făcute unor corporațiuni incapabile.

Nulitățile stabilite în interesul terțiilor care toate sunt de interes general, nulitățile care derivă dintr'un viciu de formă în contractele solemne, ș. a. m. d.

În privința contractelor solemne, vom spune câteva cuvinte asupra *Donațiunilor*, care sunt numărate și de legiuitorul nostru printre actele solemne cerând anumite condițiuni, ca act autentic.

În codul sârbesc e art. 564, din care se vede că donațiunea la ei nu e un act solemn. Lipsindu-i această formă absolut necesară, actul ar fi inexistent și deci nesusceptibil de confirmare, din partea dăruitorului, fiindcă neantul nu poate fi confirmat, această soluțiune prin analogie se aplică la toate contractele solemne, convențiuni matrimoniale, ipoteci, ș. a. m. d.

Totuș, pe cale de derogare dela principiul stabilit mai sus, în privința neconfirmării donațiunei de către dăruitor, legiuitorul a reproduș art. 1311 din codul italian (român 1167, § ultim) și care se găsește și în alte legislațiuni străine, dar care e o anomalie, prin care se admite că moștenitorii sau reprezentanții (se înțelege prin *les ayants cause* succesorii cu titlu universal sau singular) donatorului, pot confirma, atât expres, cât și tacit, o donațiune care ar fi nulă, în privința formelor, însă numai în urma morței dăruitorului.

Această derogare este de strictă interpretare și ca

atare nu poate fi întinsă și la celelalte acte solemne. Moștenitorilor și reprezentanților dăruitorului, prin art. 1167 al. ultim, aplicându-li-se dreptul comun, art. 1190 c. civ. inaplicabil dăruitorului, e aplicabil moștenitorilor săi.

Aceștia din urmă vor putea propune nulitatea în curs de 10 ani dela moartea autorului lor, căci dacă ei rămân în inacțiune în acest timp, viciile actului dispar și el devine valid.

Aceasta e o stranie anomalie, pe care în zadar autorii caută s'o explice.

Acum să trecem la a doua categorie de acte, acelea *anulabile*, cari sunt supuse nulităților relative și cari singure fac obiectul confirmării, spre deosebire de cele nule de plin drept și inexistente, cari nu sunt susceptibile de confirmare. Așa dar, într'un cuvânt, numai nulitățile relative pot dispărea prin confirmare. Aceasta eră și concepția teoriei clasice, împărtășită de majoritatea autorilor⁶⁾.

Dar această teorie a fost combătută printr'o părere nouă, susținută de Japiot, în lucrarea sa *Les nulités en matière d'actes juridiques* (1909), pag. 713 și urm.

După părerea acestui autor, confirmarea ar fi un mod de stingere susceptibil de aplicare, atât nulităților absolute, cât și nulităților relative.

Această părere a sa fusese expusă mai înainte de câțiva din primii interpreți ai codului civil, spre pildă Merlin și Toullier, după ei Larombière, Flandin și recent chiar Aubry et Rau, cari par a recunoaște un mare număr de nulități absolute ce pot fi confirmate. Harteman a împărtășit această părere.

După părerea lui Japiot și a celorlalți autori cari au adoptat o teorie similară, se înlătură obiecțiunea după care nulitățile de ordin public scapă oricărei confirmări.

Doctrina clasică susține că, în afară de nulitățile relative, confirmarea nu produce nici un efect, în lipsă însă, poate echivala cu o simplă renunțare, totuș nu e o confirmare, fiindcă nu se poate confirma neantul, suprimând dreptul de a critica actul viciat de o nulitate absolută, individul a îndeplinit în realitate un act deosebit și nou, prin care se obligă a nu se mai prevala, față de terții, de consecințele de nulitate ale actului primitiv.

Japiot nu împărtășește acest raționament; pentru el, confirmarea oriunde intervine, se adresează totdeauna la actul nul preexistent.

Individul care înțelege a păstra consecințele actului primitiv, ia actul anterior ca bază a noii sale declara-

rațiuni de voință. Așa că, după el, nu ar exista decât un singur caz când confirmarea ar fi imposibilă, anume atunci când în trecut nu se găsește nici urmă (de înfățișare) a vreunui act.

El mai susține transcripțiunea, ca un ce necesar pentru a înlătură prejudiciile aduse drepturilor terților, aceasta atât pentru nulitățile absolute, cât și pentru cele relative (acelaș lucru a susținut și Mourlon și Verdier).

Totuș, Japiot îngăduiește ca confirmarea să fie considerată imposibilă în caz de aplicare la un principiu de ordine publică. Insa asupra legilor de interes public, el le acordă o interpretare particulară și destul de originală⁷⁾.

Să impune să aruncăm o scurtă privire asupra *nulităților reparabile*.

Confirmarea din art. 1190 c. civ. român (art. 1338 c. civ. fr.) nu se poate aplica decât actelor viciate de simplă nulitate relativă.

Se consideră acte anulabile, actele cari sunt atinse de un viciu al consimțământului și acelea în cari contractanții sunt atinși de *incapacități generale* (precum: minorul neemancipat, femeia măritată, interzisul, alienații neinternati într'un ospiciu), sau *speciale* (precum: minorul emancipat și persoanele puse subt un consiliu judiciar).

În rezumat, putem zice, în conformitate cu teoria clasică, că confirmarea ar fi un mod de stingere, rezervat numai acțiunilor în nulitate relativă, și străină acțiunilor în nulitate absolută.

Vom trece în examinare condițiunile la care este supusă confirmarea.

În art. 1190 c. civ. român (art. 1338 c. civ. fr.), legiuitorul a stabilit formele și condițiunile confirmării, deosebind în acelaș timp și cele două feluri de confirmări: expresă și tacită.

Fie că e vorba de una sau de cealaltă dintre confirmări, ea nu poate în mod eficace interveni decât la epoca în care actul putea să fie el însăș în mod valabil consumat.

Am zis că confirmarea este expresă și tacită. Cea dintâi există atunci când debitorul declară formal că voește să confirme obligația supusă anulării sau rescisiunii, iar cea de a doua, când această voință rezultă din oarecare fapte care o presupun neapărat.

Confirmarea, fie expresă, fie tacită, constituind o renunțare la dreptul de a ataca obligația anulabilă, prin urmare, un act de dispoziție, acel ce confirmă, trebuie să aibă *capacitatea de a dispune*.

Confirmarea se va putea face și prin mandatar, însă atunci trebuie cu mandat special.

6) Vezi Bufnoir, *Propriété et contrat*, p. 703; Beudant, *Cours de droit civ. fr., les contrats et les obligations*, No. 294, 296; Demolombe, t. XXIX, No. 50; Laurent, XVIII, No. 564; Baudry-Lacantinerie et Barde, *Des obligations*, III, No. 1932; Planiol, t. VI, 1911.

7) Pentru detaliile acestei teorii, vezi «Thèse pour le doctorat en droit», par I. Trifonesco, *De la confirmation des actes nuls*, p. 28 și urm. Paris, 1911.

Altă condițiune cerută pentru orice confirmare în general, este ca acel care confirmă să cunoască viciul ce el înțelege a acoperi.

Această condițiune cerută în privința confirmării exprese (art. 1190), se aplică și confirmării tacite, ea fiind o condiție intrinsecă, care derivă din însăși natura confirmării.

Atât doctrina, cât și jurisprudența, au stabilit că confirmarea, fie tacită, fie expresă, cuprinde o renunțare, și nu se poate renunța la un drept necunoscut.

În privința confirmării exprese, vom găsi în art. 1190 o altă condițiune necesară, anume «intenția de a repara viciul de care e atinsă obligațiunea», aceasta din partea aceluia ce confirmă, condițiune care se aplică și la confirmarea tacită, fiindcă orice confirmare implică voința de a renunța.

În privința confirmării tacite, această condițiune rezultă și din art. 1167, care cere ca ea să fie voluntară, de unde rezultă și voința de a renunța.

O ultimă și comună condiție a oricărei confirmări în general, e relativă la timpul în care ea se poate produce în mod valid.

Cum legiuitorul nu a prevăzut nici un termen, principiul este că, orice obligație supusă anulării poate fi confirmată îndată ce a luat naștere.

Când se va întâmpla ca viciul obligațiunii să se prelungească în timp, confirmarea nu poate avea loc decât atunci când a încetat această stare de lucruri.

Este un timp în care obligația nu poate fi valabil confirmată, și aceasta o găsim în termenii art. 1167.

Confirmarea poate avea loc imediat, atunci când se referă la un viciu de formă.

Cu viciul consimțământului se schimbă situațiunea, aci nu poate avea loc o confirmare decât în momentul încetării lui.

Așă, spre pildă, nulitatea rezultând din violență confirmarea nu se poate efectua decât la încetarea ei; la eroare și dol, numai după ce au fost descoperite; în cazuri de incapacitate, atunci când a devenit capabil.

Nu se va putea confirma decât la încetarea dotalității viciul care rezultă din înstrăinarea unui imobil dotal în timpul căsătoriei.

Suntem de părerea savantului profesor, D. Alexandresco și celorlalți autori, că femeia poate confirma, prin testament, în timpul căsătoriei, înstrăinarea imobilului dotal, făcută contrar legii, pe bunul motiv că nu poate să-și producă efectele decât la încetarea dotalității, prin moartea testatoarei (la fel și cu o scrioare care ar întruni condițiunile cerute de art. 1190⁸).

(Va urmă)

PETRE A. MĂINESCU

8) Bandry II, 1245; T. Huc, VIII. Pand. fr., *Oblig.*, I, 6620; Planiol, II; Sirey, 89. 2. 171. Vezi D. Alexandresco, t. VII, p. 54.

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIUNEA I

Audiența dela 16 Septembrie 1915

Președinta d-lui C. R. Manolescu, președinte

Ministerul de finance cu D. Dumitriu

PENSIUNI. — DECĂDERE DELA DREPTUL LA PENSIUNE. —
CONDAMNAȚIUNE PENALĂ. — INCAPACITATE. — ART. 25 L. GEN.
DE PENSIUNI.

PENSIUNI. — DECĂDERE DELA DREPTUL DE PENSIUNE. —
CONDAMNAȚIUNE. — REFORMAREA DECIZIEI COMISIUNEI. —
ART. 46 L. GENERALĂ DE PENSIUNI.

1^o Legea generală de pensii, nefiind o lege cu caracter penal, dispozițiunea din art. 25, care pronunță o decădere din dreptul la pensie a persoanei condamnate pentru anumite fapte, nu poate fi considerată ca o adevărată pedeapsă, ci numai ca o condițiune de capacitate, care trebuie să fie îndeplinită de acela care solicită pensia, indiferent dacă condamnățiunea s'a pronunțat înainte sau după punerea în aplicare a legii, des-
tul ca ea să existe pe capul solicitatorului în momentul când a cerut înscrierea sau după ce a fost înscris.

2^o Noua dispoziție a art. 46 din legea generală de pensii, modificată în 1906, prin care s'a admis că se poate cere reformarea deciziei comisiunii, pe calea ordinară a judecării, pentru erori de fapt, cu privire la timpul servit, la vârstă și la retribuțiune, nu se rezumă numai la eroarea asupra persoanei fizice, adică asupra identității solicitatorului pensiei, ci ea a îmbrățișat toate cazurile de eroare, adică și aceea asupra însușirilor cerute de lege persoanei ce voește a beneficia de dreptul la pensie.

No. 489. — Casată, în urma recursului făcut de Ministerul de finance, deciziunea Curții de apel din Galați, secț. II, cu No. 138 din 1914, în proces cu D. Dumitriu.

S'au ascultat: citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier St. Miculescu; d-l avocat C. Stoicescu, din partea recurentului, în dezvoltarea motivelor de casare; d-l avocat Șoimescu, din partea intimatului, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivelor de casare bazate:

I. «Pe violarea art. 25 din legea generală de pensii dela 1902 și exces de putere;

II. «Pe violarea art. 44 din aceeași lege și greșita aplicare a art. 43.

«D. Dumitriu a obținut lichidarea drepurilor la pensie

în 1910, adică sub imperiul actualei legi de pensii, tăinuind comisiunei de pensii, că a fost condamnat, în anul 1886, pentru delapidarea de bani publici, cu aplicarea art. 140 c. pen. și 256 din codul justiției militare. Descoperindu-se în urmă condamnarea, Ministerul a intentat acțiune, pe temeiul art. 44 din legea pensiilor, pentru anularea titlului de pensie al lui Dumitriu, întrucât, după art. 25 din legea pensiilor, cei condamnați la pedepse penale pentru delapidare de bani publici, nu mai pot obține pensie. Tribunalul a admis acțiunea, dar Curtea a reformat sentința tribunalului, pe cuvânt că art. 25 din legea pensiilor del. 1902 nu exclude del. dreptul la pensie pe cei condamnați anterior, întrucât legiuitorul nu a dat acest efect art. 25. Curtea comite o eroare de drept și uită că dreptul la pensie e o simplă expectativă, nu un drept câștigat. Curtea mai afirmă că hotărîrea comisiei de pensii, care a lichidat dreptul la pensie al intimatului, are autoritatea de lucru judecat, și că reformarea ei, pe baza art. 44, nu este posibilă, întrucât, în speță, nu se poate zice că la lichidare s'a făcut vr'o eroare asupra persoanei. Inșă și din acest punct de vedere Curtea greșește, de oarece eroarea asupra persoanei, de care vorbește art. 44, nu poate fi decât eroarea cu privire la însușirile unei persoane de a dobândi calitatea de pensionar».

Având în vedere deciziunea supusă recursului, din care rezultă că, prin deciziunea No. 258 din 1910 a comisiei pentru așezarea drepturilor la pensie, regulându-se acest drept în persoana intimatului în recurs, D. Dumitriu, Ministerul de finanțe a intentat, în 1914, la tribunalul Covurlui, secția I, acțiune în anularea menționatei deciziuni, și restituirea sumelor încasate pe nedrept, aceasta pe temeiul art. 25 și 44 din legea generală de pensii din 1902, în vigoare la regularea pensiunii, întrucât titularul ar fi suferit, în 1886, o condamnăție pentru delapidare de bani publici, condamnăție ce i-a atras pierderea acestui drept; că, tribunalul, admitând în totul acțiunea, Curtea de Galați, judecând, după apelul intimatului în recurs, a infirmat hotărîrea primei instanțe și a respins acțiunea;

Având în vedere că, spre a decide astfel, instanța de apel se întemeiază pe două motive de drept: în primul rând, pentru că hotărîrea condamnătoare a fost obținută înainte de punerea în aplicare a legii generale de pensii, care a introdus decăderea din art. 25; or, o asemenea decădere, fiind o pedeapsă privată de drepturi, ea nu poate fi aplicată intimatului în recurs, în virtutea principiului înscris în art. 2 c. pen.; iar în al doilea rând, Curtea de apel a respins acțiunea și ca inadmisibilă față de autoritatea lucrului judecat, ce reprezintă deciziunea comisiei rămasă definitivă,

nefiind vorba în speță de o eroare asupra persoanei fizice, caz în care s'ar putea cere reformarea, potrivit dispozițiilor art. 44 din legea generală de pensii.

În ce privește primul temei al deciziunii:

Având în vedere că legea generală de pensii, ne fiind o lege cu caracter penal, dispozițiunea din art. 25, care pronunță o decădere din dreptul la pensie a persoanei condamnate pentru anumite fapte, oridecâteori ar lovi în interesele pecuniare ale celui condamnat, nu poate fi considerată ca o adevărată pedeapsă, astfel cum o face Curtea de apel, ci numai ca o condițiune de capacitate pentru a putea fi cineva pensionar;

Considerând că dreptul la pensie se regulează după legea în vigoare în momentul deschiderii acestui drept;

Că, până în acest moment, dreptul la pensie nu formează decât o expectativă pentru funcționar, iar nu un drept câștigat, intrat definitiv în patrimoniul său;

Că, dar, toate condițiunile de capacitate cerute de legea în vigoare, trebuiesc să fie îndeplinite de cel care solicită pensie spre a se putea bucura de acest drept; așa dar, el trebuie să nu fi suferit vr'o condamnăție din cele prevăzute de lege ca constituind o incapacitate de a deveni pensionar, și aceasta indiferent de timpul când s'a pronunțat condamnățiunea — înainte sau după punerea în aplicare a legii — destul ca ea să existe pe capul solicitatorului în momentul când a cerut înscrierea la pensie, sau după ce a fost înscris;

Considerând că, Curtea de apel, judecând totuș că, în cazul de față dispozițiunile art. 25 din legea generală de pensii nu pot fi aplicabile intimatului în recurs, de oarece condamnarea suferită a avut loc înainte de introducerea acestei dispozițiuni în lege, a comis o violare a citatului text, făcând distincțiuni pe cari legea nu le face.

În ce privește al doilea temei al deciziunii:

Având în vedere art. 46 al legii generale de pensii, modificată în anul 1906, prin care s'a admis că se poate cere reformarea deciziunii comisiei pe calea ordinară a judecării, atunci când se vor constata erori de fapt cu privire la timpul servit, la persoană, vârstă și retribuțiune;

Având în vedere că, raportorul legii modificatoare, în expunerea de motive, arată că, admitând reforma-

rea deciziei și pentru erori cu privire la persoana pensionarului, pe lângă celelalte erori deja prevăzute în legea anterioară, a înțeles să întindă drăptul de rectificare al unei pensii definitive, în sensul jurisprudenței Curții de casație în secții-unite;

Considerând că această Inaltă Curte, prin deciziunea No. 1 din 1903, pronunțată în secțiuni-unite, interpretând dispozițiunea legii pensiunilor prin care se dă dreptul la rectificare, a decis atunci că acest drept este nelimitat, oricâteori se va constata o eroare în acordarea sau calculul pensiei, iar instanțele judecătorești au dreptul nemărginit a cerceta, în toate privințele, rectificarea unei asemenea decizii, indiferent în ce constă eroarea ce a viciat deciziunea;

Considerând că, din cele expuse mai sus, rezultă în mod destul de luminos că, modificarea introdusă de legiuitor la 1906, nu se rezumă numai la eroarea asupra persoanei fizice, adică asupra identității solicitatorului pensiei, ci ea a îmbrățișat toate cazurile de eroare — în sensul jurisprudenței acestei Inalte Curți — adică eroarea asupra oricăror însușiri cerute de lege persoanei ce voește a beneficia de dreptul la pensie;

Considerând dar, că și în acest caz instanța de apel mărginindu-și dreptul a cerceta cererea de reformarea deciziei comisiei, numai în cazul eroarei asupra persoanei fizice, iar nu și atunci când eroarea privește calitatea și capacitatea persoanei de a fi pensionar, dă o interpretare cu desăvârșire eronată articolului citat și, prin violarea acestui text de lege, a putut respinge ca inadmisibilă acțiunea în anulare a Ministerului de finanțe;

Că, deci, hotărîrea sa nu se poate menține nici pe acest al doilea temei;

Că, dar, ambele motive fiind întemeiate, urmează a fi admise.

Pentru aceste motive, casează.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI TECUCI

Audiența dela 18 Septembrie 1914

Președinta d-lui D. Tomida, judecător de ședință

Maranda Frâncu cu D. Borș și alții

SIMULAȚIUNE.— DOVADĂ.— PĂRȚI CONTRACTANTE.— TERȚIL.— CONTRA-ÎNSCRIS.— ART. 1175 C. CIV.

SIMULAȚIUNE.— MOȘTENITOR REZERVATAR.— DOVADĂ.— MARTORI ȘI PRESUMȚIUNI.— ART. 1198 C. CIV.

1⁰ După dispozițiunile art. 1175 din codul civil, dovada simulațiunii unui act între părțile

contractante, nu se poate face decât numai prin contra-înscriș și, în lipsa unui asemenea act secret, prin martori și prezumțiuni, numai în cazul când contractanții posedă un început de dovadă scrisă; din potrivă, cei de al treilea interesați, sunt admiși a proba simulațiunea prin orice mijloc de dovadă, căci ei neparticipând la alcătuirea actului simulat, nu li se poate imputa neglijența că nu s'au armat cu un contra-înscriș. Terții găsindu-se deci în imposibilitate să-și procure un contra-înscriș, după prevederile art. 1198 c. civ., pot proba simulațiunea, prin orice mijloc de dovadă legală, martori sau prezumțiuni.

2⁰ Moștenitorul rezervatar, care invoacă simulațiunea unui act, care i-ar atinge rezerva sa, poate face dovada simulațiunii actului cu martori sau prezumțiuni, deoarece dânsul, în această calitate, nu se înfățișează ca reprezentant al lui *de cujus*, ci ca terțiu, ale cărui drepturi personale — pe care le are dela lege — au fost lezate prin actul simulat. Așa dar, în asemenea împrejurări, proba simulațiunii actului, prin orice mijloc de dovadă, este admisibilă, atât pentru motivul că actul simulat constituie o fraudă la lege, cât și pentru motivul că eredele nefiind parte contractantă, s'a găsit în imposibilitate ca să-și procure un contra-înscriș.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea intentată de Maranda Frâncu, cu autorizația soțului său Neculai Frâncu, prin petițiunea înregistrată la No. 11766 din 1912 contra lor: Dimoftache Borș, Iorgu Borș, Panaite Borș și Anica Gheorghe Stamate, cu autorizația soțului său Gheorghe Stamate, care are de obiect divizarea averii rămase pe urma defunctului lor tată, Costin Borș, avere care se compune astfel după cum este specificată în reclamațiune;

Având în vedere că, după dispozițiunile art. 728 c. civ., nimeni nu poate fi obligat a rămâne în indiviziune și că un coerede poate, oricând, cere împărțeala succesiunii, chiar când ar exista convențiuni sau prohibițiuni contrarii;

Având în vedere că, din extractul după actul de moarte, No. 14 din 1912, eliberat de primăria comunei Poiana, aflat la dosar, se constată că Costin Borș a încetat din viață în ziua de 6 Aprilie 1912, iar din

interogatoriile luate tuturor părților, în audiența dela 18 Decembrie 1912, se constată că atât reclamanta, cât și pârâții, sunt fii legitimi ai defunctului Costin Borș, rezultați din căsătorie cu Vasilica C. Borș;

Având în vedere că, în audiența dela 14 Martie 1913, reclamanta a susținut că, pe urma defunctului său părinte, Costin Borș, au rămas trupurile de pământ cu întinderile și megieșiile arătate în reclamațiune, asupra cărora numitul defunct a avut o stăpânire de mai bine de 30 ani; că, acest pământ se deține de pârâți, și că, în dovedirea tuturor acestor fapte, s'a cerut, și tribunalul a admis, proba testimonială, prin jurnalul No. 1828 din 1913, precum și contraprobă pentru pârâți, probe care au fost efectuate prin delegație de d-l magistrat-stagiar al acestui tribunal;

Considerând că, din depunerile acestor martori audiați în ziua de 18 Noembrie 1913, se constată că pământurile din acțiune sunt rămase după urma defunctului Costin Borș, și că aceste trupuri de pământ au fost stăpânite de numitul defunct, împreună cu autorul său, mai bine de 30 ani;

Având în vedere că, în audiența dela 28 Noembrie 1913, pârâții au prezentat un act de vânzare autentic și transcris de acest tribunal sub No. 116 și 103 din 1902, din care reese că pârâții Dimoftache Borș, Iorgu Borș și Panaite Borș, au cumpărat șapte trupuri de pământ dela tatăl lor, defunctul Costin Borș, și întrucât întreg acest teren este trecut și în reclamațiune, pârâții au cerut să fie scos dela masa succesorală;

Având în vedere că, reclamanta susține că actul de vânzare, prezentat de pârâți, este un act simulat, pentru motivul că, prin acest act, s'a căutat a se pune la adăpost imobilul de urmărirea unui frate al defunctului Costin Borș, numit Iorgu Borș, și că, în tot cazul, actul este nul, fiindcă nu s'a numărat prețul și deci urmează ca și terenul prevăzut în acest act să facă parte din averea de partaj;

Având în vedere că, în ce privește dovada simulației, pe când între părțile contractante nu se poate face decât prin contraînscris (art. 1175 c. civ.) și în lipsa unui asemenea act secret, prin martori și prezumțiuni, numai în caz când părțile posedă un început de dovadă scrisă; din contră, cei de al treilea interesați, pot dovedi simulațiunea prin orice mijloace de dovadă legală și deci și prin martori și prezumțiuni;

Având în vedere că, dacă reclamanta ar exercita drepturile părintelui său, este evident că ea nu ar putea stabili simulațiunea actului cu ajutorul probei testimoniale, valoarea litigiului fiind mai mare de 50 lei, și legiuitorul a înțeles ca să nu acorde, într'o asemenea împrejurare, această probă, de oarece părțile contractante pot foarte lesne să-și procure o probă scrisă, sau un început de dovadă scrisă, care face admisibilă proba cu martori;

Considerând însă că, în specie, reclamanta nu invoacă drepturile autorului său, ci drepturile ei personale, care au fost lezate prin actul simulat, și fiind vorba de o fraudă adusă legii și pentru motivul că partea eră în imposibilitate ca să-și procure o probă scrisă, orice dovadă cu martori și prezumțiuni este admisibilă (art. 1198 c. civ.);

Având în vedere că este de principiu că cel ce invoacă simulațiunea, trebuie să o dovedească, căci prezumțiunea este că actele sunt sincere (art. 1169 cod. civ.);

Având în vedere că, în scopul dovedirii acestei simulațiuni, tribunalul a admis reclamantei proba testimonială, prin jurnalul No. 6943 din 1913, și contraprobă pârâților, prin jurnalul No. 1237 din 1914;

Considerând că, în specie, sunt mai multe dovezi și prezumțiuni, care întăresc convingerea tribunalului că vânzarea n'a existat, că actul este simulat și că defunctul Costin Borș s'a desbrăcat de un bun al său, fără să primească vreun preț contra valorii acestui bun;

Considerând că, proba simulațiunii actului rezultă din următoarele împrejurări;

Defunctul Costin Borș, vinde, prin actul autentic sub No. 116 din 1902, trupurile de pământ prevăzute în acest act, fiilor săi, pârâții Dimoftache, Iorgu și Panaite Borș, totuș din depunerile unanime ale martorilor reclamantei și chiar din depunerile martorilor pârâților, rezultă că vânzătorul a continuat, fără întrerupere, să cultive și mai departe acest teren, folosindu-se numai dânsul de recolta lui până în anul 1909, când defunctul Costin Borș, fiind deposedat cu violență de cumpărătorii pârâți din posesiunea pământului menționat în actul de vânzare, a intentat acțiune posesorie contra tulburătorilor, acțiune care, găsindu-se întemeiată, a și fost admisă de către judecătoria ocolului Brăhășăști, prin hotărârea No. 15 din 1909, și Costin Borș menținut în posesiunea pământului arătat în act.

Faptul că și în urma intervenției actului de vânzare defunctul Costin Borș a continuat să stăpânească imobilele vândute, dovedește cu prisosință simulațiunea vânzării, conservarea și folosința lucrului vândut constituind dovada cea mai evidentă și mai puternică a simulațiunii;

Considerând că, din depunerile martorilor audiați înaintea judecătoriei ocolului Brăhășăști, cu ocazia judecării acțiunii posesorie, rezultă că defunctul Costin Borș eră considerat ca exclusiv proprietar asupra terenului vândut, culegând recolta până la încetarea lui din viață; că, nimeni n'a cunoscut existența vânzării și că a fost o surprindere generală, atunci când defunctul Costin Borș a fost turburat de pârâți în folosința pământului pretins vândut. De unde rezultă dovada neîndoioasă a simulațiunii actului de vânzare și convingerea cumpărătorilor că vânzarea n'a fost reală. Altfel, nici nu s'ar putea explica inacțiunea lor timp de șapte ani de zile, dela data autentificării actului și până la turburarea în posesiune, dacă vânzarea ar fi fost reală;

Că, dacă mai târziu, defunctul Costin Borș s'a împăcat cu pârâții în apel în acțiunea posesorie, primind și suma 100 lei, după cum spun martorii, ceea ce încă explică, dreptatea cauzei lui, aceasta nu întunecă întru nimic dovada simulațiunii actului și nu denotă de loc că vânzarea ar fi fost reală, ci dovedește numai că defunctul Costin Borș, pentru a nu turbura și mai adânc relațiunile dintre tată și fii, a cedat stăruințelor copiilor săi, și sentimentelor sale părintești, cerând închiderea pricinii;

Considerând că, această dovadă a simulațiunii actului mai reese și din depunerile martorilor T. Balaban, I. Stamate, Gheorghe Lazăr și Iorgu Popa, cari afirmă că, cu ocazia cercetării acțiunii posesorie, defunctul Costin Borș le-ar fi spus că se judecă cu pârâții, de oarece, pentru pretinsa vânzare a terenului, n'ar fi primit nici un ban dela cumpărători, ceea ce denotă că dânsul nu făcuse o vânzare reală și că, în mentalitatea sa simplă, înțelegea ca, prin intentarea acțiunii posesorii, să-și valorifice drepturile sale de desăvârșit proprietar;

Considerând că, dacă din depunerile martorilor reclamantei, rezultă dovezi și prezumpțiuni neîndoelnice de simulațiunea actului, din depunerile martorilor pârâților, din potrivă, nu rezultă nici o împrejurare

din care s'ar putea deduce că vânzarea a fost reală. Astfel, toți acești martori pretind că defunctul Costin Borș ar fi vândut pământul fiilor săi, dar nici unul dintre dânsii n'are cunoștință de numărătoarea prețului sau acelorlalte împrejurări în care s'a făcut pretinsa vânzare;

Că, așa fiind, actul de vânzare autentic sub No. 116 din 1902, fiind făcut cu scopul ca să se sustragă imobilul prevăzut în act dela urmărirea fratelui defunctului C. Borș, nenumărându se nici un preț, actul este inexistent, și deci și trupurile de pământ arătate în el trebuie considerate ca și cum n'ar fi eșit nici un moment din patrimoniul lui *de cuius* și să facă parte prin urmare din masa succesorală;

Considerând dar, că reclamațiunea este admisibilă în totul, tribunalul cată ca să admită cererea de eșire din indiviziune, intentată de Maranda Frâncu, cu autorizațiunea soțului său Neculai Frâncu, pentru împărțirea averei rămasă pe urma defunctului Costin Borș, prevăzut în reclamațiune, și să dispună împărțirea ei în cinci loturi deopotrivă egale, în care scop, numește ca expert, după cererea părților, pe d-l C. Tomescu, inginer-hotarnic din Tecuci, care, arătând bazele estimațiunii, se va pronunța dacă averea rămasă pe urma defunctului C. Borș, se poate împărți comod în natură și, în caz afirmativ, să formeze cinci loturi, după numărul comoștenitorilor, deopotrivă egale.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător de ședință D. Tomida, admite reclamațiunea, etc.

Seminați: D. Tomida, Em. Dumitrescu.

Notă.— Această sentință a fost confirmată, în majoritate, de Curtea de apel din Galați, secția I, prin decizia din 18 Iunie 1915 (Vezi *Dreptul* No. 57 din 1915, p. 454).

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Revista critică de drept, legislație și jurisprudență, de sub direcția d-lui C. C. Arion, No. 9 și 10 (anul al V-lea), cu următorul sumar:

C. C. Arion: Proba calității de comerciant: registrele.

C. Hamangiu: Proprietatea literară în legislațiunea română; drepturile autorilor români și străini.

Mircea Djuvara: Legea proprietarilor se aplică numai locațiunilor de case și moșii.

Andrei Rădulescu: Studii de drept civil.

C. H. și B.: Revista revistelor; recenzia revistelor juridice românești și străine.

C. Hamangiu: Furtul lucrurilor corporale: electricitatea, căldura, lumina și mișcarea. Examen doctrinal al unei jurisprudențe.

B.: Bibliografia cărților de drept apărute.